

KÍ ỨC VỀ MỘT HUYỀN THOẠI

GS.TS NGUYỄN LÂN DŨNG

Bác Giáp là bạn của bố tôi và tôi cũng quen biết với GS. Đặng Bích Hà, PGS. Đặng Xuyên Như,... vì vậy tôi cũng có nhiều cơ hội để tiếp xúc với bác. Vì tôi lo công tác kiều bào (tại Hội liên lạc với người Việt Nam ở nước ngoài) nên tôi có ấn tượng rất sâu sắc về mối quan tâm của bác Giáp với trí thức cả trong lẫn ngoài nước. Anh chị em trí thức cũng hết sức kính trọng và quý mến bác. Ngay từ năm 1981, bác Giáp đã trân trọng mời đoàn trí thức Việt kiều tại Pháp (do ông Bùi Trọng Liễu dẫn đầu) về thăm đất nước và dành nhiều thời gian trao đổi, trò chuyện với đoàn. Bác Giáp từng kiêm nhiệm làm Chủ nhiệm Ủy ban Khoa học Nhà nước (từ tháng 7 - 1960 đến tháng 1 - 1963). Có lẽ vì vậy bác rất hiểu trí thức và luôn tôn trọng, tạo mọi điều kiện có thể có được cho giới trí thức. Nguyên là một nhà giáo có danh từ cách đây 80 năm tại Trường Thăng Long nên bác Giáp

hết sức ưu ái các trí thức trong ngành giáo dục và có những sự động viên, khích lệ rất đáng trân trọng.

Tám gương tận tụy hi sinh vì sự nghiệp giải phóng dân tộc là điều mà mỗi trí thức Việt Nam đều ghi nhận. Một trong những câu nói nổi tiếng của bác Giáp được trí thức ghi nhớ là "Tôi sống ngày nào cũng là vì đất nước ngày đó" (dantri.com.vn, 5-7-2009). Trong chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử nhằm thống nhất giang sơn không ai quên được mệnh lệnh kiên cường của bác Giáp: "Thần tốc, thần tốc hơn nữa, táo bạo, táo bạo hơn nữa, xúc tiến quyết chiến, quyết thắng giải phóng miền Nam thống nhất đất nước". Dù bận trăm công nghìn việc bác Giáp vẫn chú ý đến công việc của từng trí thức, dù chỉ là bảo vệ để được xuất bản cuốn "Búp sen xanh" của nhà văn Sơn Tùng, hoặc trao đổi nhiều lần với GS.VS Nguyễn Văn Đạo

về chủ trương xây dựng Đại học Quốc gia Hà Nội... Đại tá Nguyễn Huyền, người trợ lí thân niên của bác Giáp kể rằng: "Ông hết sức coi trọng trí thức, các nhà khoa học, biết lắng nghe, kể cả ý kiến trái chiều. Khi nghiên cứu bất cứ vấn đề gì, ông đặc biệt quan tâm tới yếu tố thực tiễn. Tôi nhớ trước lúc đọc tham luận báo cáo tại đại hội IV (1976) Đại tướng đã tự mình viết đến 200 lá thư trao đổi về cách mạng khoa học kĩ thuật ở Việt Nam. Ở Đại tướng, có sự ảnh hưởng bởi phong văn hóa phương Tây do xuất thân từ một cử nhân luật những năm 1930. Tuy nhiên, ông kết hợp điều đó với bản sắc văn hóa phương Đông đồng thời nỗ lực học hỏi nghiên cứu nên phong kiến thức văn hóa ở Đại tướng rất uyên bác, sâu sắc". Nhiều trí thức nhắc với nhau chuyện bác Giáp gặp Thống chế Mê-ra, chỉ huy không quân và các lực lượng phòng không toàn Ấn Độ, chỉ sau một cuộc hội đàm ngắn Ngài

Thống chế đã phải thốt lên: "Giờ đây, đã được gặp Ngài rồi mà tôi vẫn giữ nguyên trong ý niệm rằng Ngài sẽ mãi là một vị tướng của huyền thoại". Đáp lại lời ca tụng thành tâm này bác đã khiêm tốn trả lời: "Nếu không có một tập thể lãnh đạo đúng đắn, sáng suốt, nhân dân và quân đội anh hùng, tướng lĩnh chúng ta dù tài giỏi đến đâu, cũng không thể làm nên công trạng, thành tích gì".

Là Chủ tịch danh dự của Hội Sử học Việt Nam, bác Giáp đặc biệt vui mừng khi các nhà khảo cổ nước ta phát hiện ra Khu di tích thành cổ Thăng Long. Bác đã tự tay viết: "Tôi đã trực tiếp đến thăm khu di tích này và cùng trao đổi ý kiến với các nhà khảo cổ học và sử học. Khu di tích với diện tích khai quật 19.000 km² và lớp lớp địa tầng văn hoá, các di tích, di vật vô cùng phong phú, đa dạng phản chiếu lịch sử từ thời Đại La cho đến thời Thăng Long kéo dài liên tục từ đời Lý, Trần đến Lê Sơ, Mạc, Lê Trung Hưng rồi thời Hà Nội đời Nguyễn. Tôi tán đồng sự đánh giá của các nhà khoa học trong nước và quốc tế, coi đây là một di sản văn hoá vô giá của dân tộc hội đủ tiêu chí của một di sản văn hoá thế giới. Từ các nền móng kiến trúc cung đình, các giếng nước cổ, các cống thoát nước... cho đến các đồ gốm sứ tinh xảo, các đồ đất nung trang trí hình rồng, phượng, uyên ương, hoa lá... cho thấy hình ảnh cụ thể của một khu vực Cấm thành xưa cùng những thành tựu lao động sáng tạo của những nghệ thủ công cổ truyền, trình độ kiến trúc và tổ chức xây dựng tài giỏi của tổ tiên. Những di vật gốm sứ và tiền đồng có nguồn gốc từ Trung Hoa, Nhật Bản, Tây Á, chứng tỏ quan hệ giao lưu kinh tế, văn hoá rộng rãi giữa kinh thành nước ta với thế giới bên ngoài. Tôi luôn luôn hình dung trong đầu óc khu di tích như ngôi mộ Tổ, mộ Tổ không phải của một dòng họ, một vương triều, một thời đại mà mộ Tổ của Nghìn năm Thăng Long – Hà Nội, kết tinh lịch sử – văn hoá của cả dân tộc. Mà thật là may mắn, khu di tích lại được phát lộ khi Hà Nội và cả nước đang hướng tới Đại lễ kỷ niệm

>> Đại tướng Võ Nguyên Giáp

1000 năm Thăng Long – Hà Nội. Đã tìm thấy mộ Tổ thì dĩ nhiên con cháu phải lo gìn giữ, tu bổ, tức là phải bảo tồn lâu dài toàn bộ di tích, kể cả phần đã phát lộ và phần còn lưu giữ trong lòng đất mà chưa bị các kiến trúc hiện đại phá huỷ, ít nhất là trong phạm vi Cấm Thành tức trung tâm của Hoàng thành xưa. Khu di tích khảo cổ học đó cùng với các di tích trên mặt đất như nền điện Kính Thiên, Đoan Môn của thành Thăng Long; Cửa Bắc, Cột Cờ của thành Hà Nội và các di tích cách mạng, kháng chiến thời đại Hồ Chí Minh như Hội trường Ba Đình, trụ sở của Bộ Tổng Tư lệnh Quân đội nhân dân thời kháng chiến chống Mỹ ... cần quy hoạch thành một khu di tích lịch sử – văn hoá mà có người đề nghị gọi là Công viên lịch sử – văn hoá Thăng Long – Hà Nội. Tôi rất vui mừng được biết ông Tổng Giám đốc UNESCO và nhiều chuyên gia quốc tế

đánh giá cao giá trị của khu di tích, cho rằng khu di tích Hoàng thành Thăng Long có đủ tiêu chí được công nhận là Di sản văn hoá thế giới..." Ít ai biết rằng bác Giáp rất yêu âm nhạc, mời cô giáo đến nhà dạy đàn để có thể tự đánh piano giúp thanh thân đầu óc sau những giờ làm việc căng thẳng. Tháng 8 năm ngoái sau khi nghe báo cáo về chương trình Hoà nhạc Vietnamnet "Điều còn mãi", bác Giáp đã viết lời chúc mừng: "Chúc mừng Hoà nhạc Vietnamnet "Điều còn mãi". Mong "Điều còn mãi"- Tình yêu Tổ quốc vang vọng mãi trong lòng và cổ vũ hành động của mỗi người Việt Nam ta".

Với tấm lòng khâm phục và kính yêu, chúng tôi cầu mong bác Giáp vẫn bền bỉ khỏe mạnh để chứng kiến tiếp những trang đổi mới của nhân dân ta.